

Vabariigi President esitas täna Riigikogule põhiseaduse muutmise seaduse eelnõu ning esines poliitilise avaldusega.

“Algatan põhiseaduse muutmise selleks, et korrastada riigikaitse juhtimist ja tugevdada tsiviilkontrolli,” ütles president Toomas Hendrik Ilves, tehes parlamendile ettepaneku muuta neid põhiseaduse sätteid, milles on mainitud kaitseväe juhatajat ning ülemjuhatajat ning millega määratakse kaitseväe juhataja ning ülemjuhataja ametisse nimetamise kord.

Praegu nimetab kaitseväe juhataja ametisse Riigikogu Vabariigi Presidendi ettepanekul. Riigipea ettepaneku kohaselt ei peaks aga põhiseadus sisaldama viidet kaitseväe juhatajale ega ülemjuhatajale ning kaitseväe juhi ametisse nimetamise korra sätestab Riigikogu seadusega.

“Minu arvates on mõned riigikaitset puudutavad põhiseaduse sätted takistanud riigikaitse arengut ning põhjustanud ebakõlasid. Ilmselt ma ei liialda, kui väidan, et konflikte kaitseväe juhatajatega on olnud kõigil eelnevatel kaitseministritel,” ütles president Ilves täna Riigikogu ees. “Seega, küsimus pole konkreetsetes inimestes ja nende omavahelises läbisaamises, vaid me näeme, kuidas juba põhiseadusesse on vastuolud sisse programmeeritud.”

Ta meenutas, et Eesti Vabariigi 1992. aasta põhiseadus on parlamentaarse vabariigi põhiseadus, kuid selle riigikaitse peatükk on koostatud Eesti Vabariigi 1937. aasta põhiseaduse ehk presidentaalse riigi põhiseaduse eeskujul.

“Tulemuseks on hübriid, mis võimaldab asjaosalistel omada erinevat ja vastandlikku ettekujutust oma rollist ja positsioonist riigikaitse korraldamisel. Selle tagajärjeks on puudulik tsiviiljuhtimine ja puudulik tsiviilkontroll,” ütles riigipea. “Parlamentaares riigis ei saa kaitseväge alluda kellelegi teisele kui valitsusele. Üksnes nii on nad allutatud demokraatlikule, sealhulgas parlamentaarsele kontrollile.”

President Ilves kinnitas veendumust, et põhiseaduse sätteid, mis puudutavad riigikaitse küsimusi, nõuavad Riigikogus esindatud erakondade võimalikult suurt üksmeelt. “Samas on minu poolt pakutavad muudatused üsna pakilise iseloomuga. Sellepärast näeksin ma, et

Riigikogu muudaks põhiseadust kiireloomulise menetluse korras vastavalt põhiseaduse paragrahvile 166. See aga nõuaks kõige ulatuslikumat kokkulepet Riigikogus,” ütles riigipea.

“Mõistan ja toetan arvamust, et Riigikogu liikmetel peab olema täielik ülevaade, milline saab olema õigusolustik pärast põhiseaduse muutmist,” sõnas president Ilves, kes teatas, et kaitseministeerium esitab parlamendi liikmetele asjakohaste seadusmuudatuste kavandid. “Nendest peab nähtuma, kuidas pärast põhiseaduse muutmist kaitseväge juhataja ametisse nimetatakse ja ametist vabastatakse. Ametikoha politiseerimise vältimiseks tuleb seaduses samuti sätestada täpsed ja ranged kriteeriumid, millele peab kaitseväge juhataja vastama.”

Saavutamaks põhiseaduse muutmiseks vajalikku konsensust, on president Ilves kohtunud kõigi Riigikogu fraktsioonide esindajatega, samuti riigikaitsekomisjoni ja põhiseaduskomisjoniga ning kuulunud ära riigikaitse nõukogu seisukoha, mis oli üksmeelselt toetav.

“Palun teilt, austatud parlament, tõsist ja riigimehelikku lähenemist täna minu poolt algatatavale põhiseaduse muutmise seaduse eelnõule,” ütles riigipea.

Vabariigi Presidendi Kantselei
avalike suhete osakond
tel 631 6229